

Delemne navn: 5.2 Praksis i gynekologi og obstetikk

Inngår i emne: MED-3503

Oppdatert: 31. 01.2024, Elise Thoresen Sletten, Ingrid P. Olsen, Heidi Tiller

Godkjent av Programrådet for medisin: <dato>

Omfang

2 arbeidsuker

Faglig innhold

Delemnet inngår i sykehusutplasseringen på 5. studieår og består av én ukes tjeneste ved en gynekologisk avdeling/poliklinikk og én ukes tjeneste ved en fødeavdeling/fødestue. Ved å delta i den daglige driften ved avdelingen/poliklinikken sammen med gynekolog/jordmor skal studentene tilegne seg både teoretisk kunnskap og praktiske ferdigheter.

Klinisk(e) problemstilling(er)

61 Buksmerter	88 Infertilitet/sekseuell dysfunksjon
67 Resistens i buken	89 Menstruasjonsforstyrrelse
82 Urininkontinens	90 Unormal vaginal blødning
86 Vaginal utflod	91 Bekkensmerter
87 Graviditet/fødsel	92 Svie/kløe/sår i underlivet

Læringsutbytte

Kunnskap

K1) forstå hvordan den normale menstruasjonssyklusen reguleres gjennom sykliske endringer på tre nivåer (hypofyse (LH/FSH), ovarier (østradiol/progesteron) og endometriet (proliferasjonsfase, sekresjonsfase, menstruasjonsfase))

K2) klassifisere ulike typer blødningsforstyrrelser ved å anvende kunnskapen om den normale menstruasjonssyklusen, samt foreslå behandlingsalternativer og aktuell utredning

K3) vite om ulike mekanismer for urininkontinens hos kvinner og mulige behandlingsalternativer (bekkenbunnstrening, medikamentell behandling, kirurgi, annet)

K4) kjenne til regelverket for provosert abort og kunne gi råd til abortsøkende kvinner (metoder for provosert abort, mulige komplikasjoner, tilgjengelige støtteordninger)

K5) kunnskap om screeningprogrammet for cervixcancer (hensikt, aldersgrupper) og tolkning av prøvesvar

K6) beskrive symptomer på bekkeninfeksjon samt ha kunnskap om de vanligste bakenforliggende mikrober og anbefalte prøvetagningsmetoder

K7) vite om vanlige varselsymptomer på gynekologisk kreftsykdom (f.eks postmenopausal blødning, bekkentumor/oppfylt buk, bekkensmerter, sår dannelse i vulva)

K8) kjenne til nasjonale retningslinjer for svangerskapsomsorgen og anbefalte undersøker ved rutinemessige svangerskapskontroller, samt ha god kjennskap til Helsekort for gravide

K9) beskrive fødselens ulike faser og forklare fosterets normale rotasjon gjennom fødselskanalen

K10) vite om ulike metoder for smertelindring under fødsel (varme bad, lystgass, epidural, fødespinal, systemiske opioider, paracervikal blokkade (PCB), pudendusblokkade).

K11) kunnskap om diagnostisering og håndtering av akutte gynekologisk og obstetriske tilstander som ekstrauterin graviditet, store vaginale blødninger i forbindelse med spontanabort, torkvert ovarium, HELLP/eklamsi, ablatio placenta og placenta previa.

Ferdigheter

F1) ta opp en gynekologisk anamnese

F2) utføre gynekologisk undersøkelse

F3) utføre prøvetakning fra cervix (cervixcytologi og bakteriologisk prøvetagning)

F4) sette inn og fjerne spiral

F5) gjennomføre en vanlig svangerskapskontroll (BT, U-stix, vekt, SF-mål, auskultere fosterlyd, fosterleie) og kunne fylle ut Helsekort for gravide

F6) vurdere når en fødsel har startet/ikke har startet

F7) vurdere fremgangen i en fødsel ved hjelp av vaginal eksplorasjon og partogram

F8) vurdere behovet for smertelindring under fødsel

Generell kompetanse

GK1) utvise forståelse for at kvinner som kommer til gynekologisk undersøkelse kan være i en sårbar situasjon

GK2) møte gravide pasienter, og pasienter med gynekologiske problemstillinger, empatisk og respektfullt

Læringsaktivitet

Praktisk klinisk undervisning hvor studentene deltar i den daglige driften ved avdelingen/poliklinikken sammen med gynekolog/jordmor. Det bør prioriteres deltagelse ved følgende:

- legenes / **avdelingenes** morgenmøte
- **visitt på fødeavdelingen og ved gynekologisk avdeling og aktiv deltakelse i pasientforløp ved innleggelser.**
- **vurdering av øyeblikkelig hjelp-pasienter sammen med vakthavende lege**
- **innkomstjournaler**
- konsultasjoner på fødepoliklinikken sammen med lege eller jordmor
- konsultasjoner på gynekologisk poliklinikk sammen med lege
- **Gjennomgang av et normalt fødselsforløp på et fantom, herunder vurdering av cervix**
- fødsler på fødeavdelingen/fødestuen

Studentene er også velkommen til deltagelse ved:

- **gynekologiske operasjoner**
- **cytostatikakurer til kvinner med gynekologisk kreft**

Arbeidskrav

- Ta opp og skrive gynekologisk journal/poliklinisk notat (5)
- Utføre gynekologisk undersøkelse under veiledning (5)

- Utføre prøvetakning fra cervix: bakteriologi/virologi/PCR (1), cytologi (3)
- Følge to fødende kvinner fra åpningsfasen og til og med fødselen, **i tillegg til å ha deltatt på gjennomgangen av en normal fødsel på et fantom** (ved manglende fødsler må dette tas igjen på 6.studieår)
  - Smertebehandling av fødende (3)
  - Observere ultralydundersøkelse av gravide (5)
  - Utføre Leopolds håndgrep og SF-mål av gravid mage (5)
  - Auskultere fosterlyd med trestetoskop/doppler (5)

Praksis

For å oppfylle arbeidskravene anbefales det å prioritere deltagelse ved fødsler på fødeavdelingen og deltagelse ved fødepoliklinikken, ved gynekologisk poliklinikk og ved visittgang til innlagte pasienter.

Anbefalte læringsressurser

Obstetikk og gynekologi, Jan Martin Maltau, Kåre Molne, Britt Ingjerd Nesheim, 3.utgave, 2015.

Andre nyttige læringsressurser

Obstetrics by Ten Teachers, 20th edition, 2017. Gynecology by Ten Teachers, 20th edition, 2017.

Norsk gynekologisk forenings veileder, tilgjengelige på nett og som app

Endringer i DEB 5.2 Praksis i gynekologi og obstetikk

Delemnebeskrivelsen er redigert etter at det er avholdt møte i fagenheten, mellom representanter fra fagenheten og 5. årsgruppen i prosjekt 181. Også diskutert i møte med 5. årsgruppen 17. januar hvor praksisen i sykehus innenfor alle fagområder ble diskutert og avstemt.

Endringene i DEB 5.2 forutsetter etablering av sentral koordinator i gynekologi og fødselshjelp og veiledere fra gyn/føde avdelingene på sykehusene hvor studentene er i praksis. Et fødefantom med mulighet for å palpere cervixåpning må være tilgjengelig på hver avdeling.

Kollokvier innføres og legges til listen over kollokvier studentene skal gjennomføre i løpet av hele sykehuspraksisen.

Kollokvie 1) temaet dekkes fortrinnsvis av kommunal jordmor

K8) kjenne til nasjonale retningslinjer for svangerskapsomsorgen og anbefalte undersøker ved rutinemessige svangerskapskontroller, samt ha god kjennskap til Helsekort for gravide

Kollokvie 2) temaet dekkes av gynekolog på praksissykehuset. Temaet diskuteres fortsatt i fagenheten men kan f.eks være GK1) og GK2).

Tema for kollokvier er ikke omtalt i DEB i noen av fagene og trenger sånn sett ikke å være nevnt i den reviderte utgaven.

Foreslåtte endringer i DEB 5.2 med begrunnelse:

GK1: liten språklig endring

Læringsaktivitet: Mindre endringer i arena for oppmøte for studentene som er tilpasset dagens organisering. Deltakelse ved cytostatika infusjoner ved gynekologisk kreft tilføyes. Kravet om deltakelse på 3 fødsler er justert. Gjennomgang av fødselsmekanikk og palpasjon av cervixåpning gjøres på fantom for å gi studenten større forutsetninger for å forstå at en fødsel tar tid og for å kunne delta aktivt inne på fødestuen.

Arbeidskrav: En av tidligere tre fødsler erstattes av ferdighetstrening på fantom.